

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

เจลล้างมือหรือสารใช้ล้างมือ **hand sanitizer** คือสิ่งที่ใช้ทำความสะอาดมือและเป็นเครื่องเสริมหรือทางเลือกอีกช่องทางหนึ่งที่เราจะไม่ต้องใช้น้ำและสบู่เหมือนกับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันโดยอาจอยู่ในรูปของเจลหรือโฟมหรือจะเป็นของเหลวชนิดอื่นๆ

เจลล้างมือในปัจจุบันมีการนำเอาสารเคมีมาใช้เป็นส่วนผสมเป็นจำนวนมากทำให้เราได้รับสารเคมีเข้าร่างกาย ถ้าสารเคมีตกค้างแล้วสะสมในร่างกายของเราเป็นเวลานานอาจทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตได้

ดังนั้นกลุ่มของพวกเราจึงมีความสนใจที่จะทำเจลล้างมือจากสมุนไพร (ว่านหางจระเข้) เพื่อที่จะทดลองใช้ล้างมือกับนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 2/3

จุดมุ่งหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า/วัตถุประสงค์

1. เพื่อทำเจลล้างมือโดยใช้สารเคมีน้อยที่สุด
2. เพื่อลดอัตราการสะสมของสารเคมีจากเจลล้างมือที่ตะไปสะสมในร่างกาย
3. เพื่อที่จะนำสมุนไพร (ว่านหางจระเข้) มาใช้ทำเจลล้างมือ

สมมติฐาน

1. วุ้นที่ได้จากว่านหางจระเข้นั้นสามารถที่จะนำมาทำเป็นเจลล้างมือได้และใช้สารเคมีน้อย
2. เจลล้างมือที่ได้จากว่านหางจระเข้สามารถใช้ได้โดยไม่ต้องใช้น้ำ

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรต้น สมนไพร (ว่านหางจระเข้)

ตัวแปรตาม เจลล้างมือจากว่านหางจระเข้

ตัวแปรควบคุม ใช้น้ำจากว่านหางจระเข้จำนวน 360 ml แอลกอฮอล์จำนวน 180 ml

ขอบเขตการศึกษา

ทำการศึกษาว่านหางจระเข้และนำมาผลิตทำเป็นเป็นเจลล้างล้าง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับความรู้เกี่ยวกับคุณประโยชน์ของว่านหางจระเข้
2. เป็นแนวทางในการนำสมุนไพรมานำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์
3. เป็นแนวทางการศึกษาวิจัยและปรับปรุงเจลล้างมือจากว่านหางจระเข้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคต

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ในการทำโครงงาน เรื่องเจลล้างมือจากว่านหางจระเข้ ในครั้งนี้คณะผู้จัดทำได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.ว่านหางจระเข้

2.เจลล้างมือ

1.ว่านหางจระเข้

ว่านหางจระเข้ สมุนไพรไทยๆ ที่มีหน้าตาละม้ายคล้ายๆ ของจระเข้ จนได้ชื่อเรียกที่บ่งบอกถึงลักษณะได้ดีว่า ว่านหางจระเข้ คืออีกหนึ่งพรรณไม้ไทยที่นิยมปลูกไว้ติดบ้าน นอกจากจะใช้ประดับตกแต่งเพื่อความสวยงามแล้ว สรรพคุณต่างๆ ของว่านหางจระเข้ให้มากขึ้น

ว่านหางจระเข้ คือ พืชชนิดหนึ่งถูกจัดอยู่ในประเภทพืชล้มลุกสีเขียว มีลักษณะลำต้นเป็นข้อปล้อง ใบเดี่ยว ใบหนายาวและโคนใบใหญ่ ปลายแหลม ขอบใบมรหนามห่างกันเป็นระยะ เรียงเป็นชั้น ข้างในใบเป็นวุ้นใสมีสีขาวอ่อน มีเมือกเหนียว

สามารถออกสีแดงอมเหลืองที่ปลายยอดได้ มีถิ่นกำเนิดมาจากแถบฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและตอนใต้ของทวีปแอฟริกา สามารถปลูกได้ง่ายในดินทราย หรือในกระถางก็ได้ เป็นพืชชอบน้ำ แต่ต้องมีทางระบายน้ำได้ดี ป้องกันไม่ให้ม้นน้ำมากเกินไปจนรากเน่า

สรรพคุณของว่านหางจระเข้

ว่านหางจระเข้ นั้น จัดเป็นพืชที่มีสรรพคุณต่างๆ มากมาย สามารถ ใช้บรรเทาโรคทั้งภายในและภายนอกได้ อีกทั้งยังใช้บำรุงผิวพรรณได้ดีอีกด้วย

ประโยชน์ภายนอก

- 1.รักษาแผลไฟไหม้และน้ำร้อนลวก โดยปอกเปลือกนอก รวุ้นสดภายในใบไปล้างยางออกให้สะอาด แล้วนำไปประคบแผลตลอด2วันแรกจะช่วยบรรเทาอาการปวดแสบปวดร้อน สบายแผลให้เร็วขึ้น และไม่ทิ้งรอยแผลเป็นอีกด้วย
- 2.ป้องกันและบรรเทาอาการไหม้จากการออกแดด นำใบสดๆของว่านหางจระเข้ ผสมกับโลชั่นทาบนผิวหนังก่อนออกแดด จะช่วยป้องกันแสงแดดได้ แต่ถ้าหากเกิดรอยไหม้ขึ้นบนผิวหนังหลังออกแดดแล้ว ให้ใช้รุ้นที่ล้างสะอาดมาทาเพื่อลดอาการอักเสบ ถ้าจะให้ดีลองผสมกับน้ำมันพืช หรือ น้ำมันมะกอก เพื่อลดอาการผิวแห้งตึงจนเกินไป
- 3.บรรเทาอาการไหม้จากการฉายรังสีของผู้ป่วย โดยใช้วิธีการนำรุ้นของว่านหางจระเข้ที่ล้างสะอาดมาประคบที่รอยไหม้จากการทำคีโม จะช่วยบรรเทาอาการปวดแสบปวดร้อน และทำให้ฟื้นตัวเร็วขึ้น

4. สมานแผลจากของมีคมและแผลถลอก หากได้รับบาดเจ็บจากของมีคมใช้ก้อน
ว่านหางจระเข้ที่ยังมีเมือกอยู่ เปะลงไปบนแผล จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการ
สมานแผลให้เร็วขึ้นได้

5. รักษาฝีและโรคติดเชื้อดวงตา ทำความสะอาดบริเวณที่เกิดโรคให้แห้งแล้วขูดไป
เปะลงบนแผล หากเป็นทวารหนักให้ปอกขูดให้เป็นแท่งแล้วล้างให้สะอาดนำไป
แช่เย็นให้แข็ง เพื่อสอดเหน็บทวารหนักวันละ 1-2 ครั้ง อาการติดเชื้อจะดีขึ้น

2. เจลล้างมือ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขให้ข้อมูลว่า เจลล้างมือทำมาจาก
แอลกอฮอล์ เป็น แอลกอฮอล์ที่ช่วยในการฆ่าเชื้อโรคได้หลายชนิด มีฤทธิ์ในการฆ่า
เชื้อแบคทีเรีย เชื้อราและเชื้อไวรัส ป้องกันได้ทันทีหลังการใช้และป้องกันได้ในระยะ
เวลานาน (ต้องเข้มข้น 60-80% จึงจะใช้ได้ผลเหมาะสมที่สุดก็คือ 70%)

แอลกอฮอล์ฆ่าเชื้อแบคทีเรียส่วนใหญ่ ฆ่าเชื้อไวรัสโรคได้ ฆ่าเชื้อราและไวรัสได้
บางชนิด ส่วนสิ่งที่ ทำลายไม่ได้ ได้แก่ สปอร์ของเชื้อแบคทีเรีย และเชื้อไวรัสและเชื้อ
ราบางตัว

ดังนั้น ในทางการแพทย์จะใช้แอลกอฮอล์ในการฆ่าเชื้อในกรณีที่มีแผล เพราะ
เชื้อเหล่านั้นมักจะเป็นพวกพวกแบคทีเรีย และจะไม่ค่อยใช้ในการจัดการกับเชื้ออื่นๆ

เชื้อไวรัส จะมีแค่บางชนิดที่ฆ่าโดยแอลกอฮอล์ได้ เช่น เชื้อเอชไอวี เชื้อเริม เชื้อ
ไวรัสตับอักเสบบี และ

วี เชื้อไขหวัดใหญ่

ส่วนไวรัสในกลุ่มที่ติดต่อบนระบบทางเดินอาหาร เช่น เชื้อไวรัสตับอักเสบบี และ
เชื้อ Enterovirus มักจะไม่สามารถถูกทำลายด้วยแอลกอฮอล์ การใช้ล้างมือคล้าย
กับการนำสำลีมาชุบแอลกอฮอล์มาเช็ดมือเช็ดแผลก็ได้

เอทิลแอลกอฮอล์ 70% เป็นตัวที่ใช้ในทางการแพทย์และมาตรฐานอุตสาหกรรม โดยปกติจะระเหยเร็วในอุณหภูมิห้อง 25 องศา

ปกติเอทิลแอลกอฮอล์กินได้ใช้ทำเจลล้างมือ จึงไม่ต้องห่วงหากไปจับอาหารรับประทาน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานศึกษาค้นคว้า

การศึกษาเรื่อง เจลล้างมือแอลกอฮอล์จากवानหางจระเข้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร นักเรียนโรงเรียนสตรีสิริเกศ ปีการศึกษา 2563

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนโรงเรียนสตรีสิริเกศ ชั้นมัธยมศึกษาชั้น ม.2/3

จำนวน 45 คน

3.2 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 จัดทำ

3.2.1) วัสดุอุปกรณ์ดังต่อไปนี้

- 1) มีด
- 2) เครื่องปั่น
- 3) ถ้วยตวง
- 4) ที่กรอง
- 5) ทัพพี
- 6) กะละมัง
- 7) ช้อน
- 8) บรรจุภัณฑ์

3.2.2) ขั้นตอนดำเนินการ

- 1) ละลายคาร์โบพอล 2 กรัม ลงในน้ำสะอาด 80 ซีซี คนจนละลายเป็นวุ้น
- 2) เติมแอลกอฮอล์ 200 ซีซี เทลงในกะลั่งแล้วคนให้เข้ากัน
- 3) นำไตรเอททาโนลามีน 2 กรัม และคนให้เข้ากัน
- 4) เติมกรีเซอริน 2 กรัม ลงในข้อ 3 แล้วคนจนเข้ากัน
- 5) ปลอกเปลือกกว่านหางจระเข้ ออก
- 6) นำกว่านหางจระเข้ที่ปลอกแล้วไปล้างด้วยน้ำให้สะอาด
- 7) นำกว่านหางจระเข้ที่ล้างสะอาดแล้วนำไปปั่น
- 8) นำกว่านหางจระเข้ที่ปั่นแล้วผสมกับเนื้อเจลที่เตรียมไว้
- 9) บรรจุลงขวดที่เตรียมไว้

ตอนที่ 2 ศึกษาความพึงพอใจต่อโครงการเจลล้างมือ

1. ศึกษาวิธีการและหลักการออกแบบสอบถาม

2. กำหนดประเด็นเนื้อหาที่ต้องการประเมินความพึงพอใจ ในการใช้เจลล้างมือ โดยสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนด 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท ซึ่งกำหนดค่าคะแนนไว้ดังนี้

5 คะแนน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

4 คะแนน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

3 คะแนน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

2 คะแนน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

1 คะแนน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. นำแบบสอบถามให้ครูที่ปรึกษาโครงการตรวจสอบความเหมาะสม เพื่อพิจารณาความถูกต้อง และเหมาะสมของแบบประเมิน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. นำแบบประเมินความพึงพอใจไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

5. นำผลคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยคิดค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 หน้า 102)

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 1.49 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

6. ผู้ศึกษาได้ดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.3 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาจากทฤษฎีเอกสารข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบแนวทางในการศึกษา

2. ส่งแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง

3.4 เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า

แบบสอบถาม ที่คณะผู้จัดทำสร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้า และดัดแปลงจาก เอกสารและวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและมีความสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้จัดทำเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์โดยตรง จากประชากรกลุ่มตัวอย่าง และ ตอบแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจต่ออาร์ซีเจลล้างมือ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง เจลล้างมือแอลกอฮอล์ว่านหางจระเข้

มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาวิธีการทำเจลล้างมือแอลกอฮอล์ว่านหางจระเข้ จากแอลกอฮอล์ และว่านหางจระเข้
2. เพื่อศึกษาสรรพคุณของเจลล้างมือแอลกอฮอล์ว่านหางจระเข้ จากแอลกอฮอล์ และว่านหางจระเข้
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 ที่มีต่อเจลล้างมือแอลกอฮอล์ว่านหางจระเข้

ผลการศึกษาพบว่า

เกณฑ์การวัดระดับความพึงพอใจ มี 5 ระดับ

- 5 คะแนน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
- 3 คะแนน มีความพึงพอใจอยู่ในปานกลาง
- 2 คะแนน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
- 1 คะแนน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตารางประเมินความพึงพอใจของคณะผู้จัดทำ

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1.ประสิทธิภาพในการทำความสะอาด		-	-	-	-
2.เกิดฟอง		-	-	-	-
4.ล้างออกง่าย		-	-	-	-
5.ความชุ่มชื้นของผิวหลังใช้เจลล้างมือ		-	-	-	-
6.กลิ่นหอม		-	-	-	-
7.สีสวย		-	-	-	-
8.สรรพคุณของวัตถุดิบที่นำมาใช้ทำ เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์		-	-	-	-
9.ความสวยงามของภาชนะบรรจุ		-	-	-	-
10.ง่ายสะดวกต่อการพกพา		-	-	-	-
รวม					

2.ตารางประเมินความพึงพอใจของคณะผู้จัดทำ

ชื่อ-สกุล คณะผู้จัดทำ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1.ด.ช.อนุภาพ แสงแดง		-	-	-	-
2.ด.ญ.กัญญลักษณ์ ทวีกิ่งกิจศิริ		-	-	-	-
3.ด.ญ.บุษราคัม ตาลเย็น		-	-	-	-

4.ด.ญ.ปุณณภรณ์ สิทธิบรรณโรจน์		-	-	-	-
5.ด.ญ.พิชญาภา แก้วลี		-	-	-	-
รวม					

3.ตารางประเมินความพึงพอใจของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประเด็นความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1.ประสิทธิภาพในการทำความสะอาด		-	-	-	-
2.เกิดฟอง		-	-	-	-
3.ล้างออกง่าย		-	-	-	-
4.ความชุ่มชื้นของผิวหลังใช้เจลล้างมือแอลกอฮอล์ว่านหางจระเข้		-	-	-	-
5.ผิวขาวนุ่มลื่นหลังใช้เจลล้างมือแอลกอฮอล์ว่านหางจระเข้		-	-	-	-
6.กลิ่นหอม		-	-	-	-
7.สีสวย		-	-	-	-
8.สรรพคุณของวัตถุดิบธรรมชาติที่นำมาใช้ทำเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์		-	-	-	-
9.ความสวยงามของภาชนะบรรจุ		-	-	-	-
10.ง่ายสะดวกต่อการพกพา		-	-	-	-
รวม					

4. ตารางวัดความพึงพอใจของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อ-สกุล กลุ่มตัวอย่างทดลอง	ระดับความพึงพอใจ				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1
1.ด.ช.เจษฎา สอนเกิด		-	-	-	-
2.ด.ช.ณัฐวุฒิ บุญนำ	-		-	-	-
3.ด.ช.ธีรวัช บุญช่วย		-	-	-	-
4.ด.ช.ปิ่นณรงค์ คงคุณ		-	-	-	-
5.ด.ช.ภัทรกิตติ พงษ์สุวรรณ		-	-	-	-
6.ด.ช.ภูมิมรพี กลัดเจ็ด		-	-	-	-
7.ด.ช.รัฐภูมิ ศรีบุญเรือง		-	-	-	-
8.ด.ช.สุรยุทธ ไยธี		-	-	-	-
9.ด.ช.อริชา เพ็งแจ่ม		-	-	-	-
10.ด.ช.อัศม์เดช จุลแดง		-	-	-	-
11.ด.ญ.กัญญาณัฐ ไชยตะรุณ		-	-	-	-
12.ด.ญ.จิตรทิพย์ สมจิตร		-	-	-	-
13.ด.ญ.บุญยานุช สมบัติ		-	-	-	-
14.ด.ญ.ปริยาพร ศรีบุญทอง		-	-	-	-
15.ด.ญ.ปาลิตา ทองพิละ	-		-	-	-
16.ด.ญ.รัตนภรณ์ สมัย		-	-	-	-
17.ด.ญ.รุ่งลาวัลย์ สีโลรัตน์		-	-	-	-
18.ด.ญ.วริศราพร ดวนสูง		-	-	-	-
19.ด.ญ.สิริยากร ทองวัน		-	-	-	-

20.ค.ญ.อภิชนา ไชยแสง		-	-	-	-
รวม					

ผลจากการใช้เครื่องมือแบบสอบถาม การศึกษาเรื่องเจตลั้งมือวาทางจระเข้ อยู่ใน
 ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 18 คน ระดับความพึงพอใจมาก จำนวน 2
 คน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการทดลองกับคณะผู้จัดทำจำนวน 20 คน และประชากรกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนสตรีศรีวิเทศ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 20 คน พบว่ามีความพึงพอใจคุณภาพในระดับ 5 หมายถึงระดับความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 4.96 ค่า S.D 0.19

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จากผลการทดลองทำเจลล้างมือ และนำมาทดลองใช้กับคณะผู้จัดทำและประชากร กลุ่มตัวอย่าง ผลปรากฏมีความพึงพอใจต่อการใช้เจลล้างมือว่าน่าจะเข้าระดับดีมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

- 1) นำข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามมาพัฒนาปรับปรุงเจลล้างมือว่าน่าจะเข้า ระดับดีมากเพิ่มเติมต่อไป
- 2) ยังมีสมุนไพรอื่นจำนวนมากที่มีสรรพคุณ มีประสิทธิภาพให้ความสะอาด นำมาใช้ในการพัฒนาเจลล้างมือ